

KAROL KOTOWSKI

Odołów

Dalsze obserwacje nad przebiegiem tzw. letniego lub pastwiskowego zapalenia wymienia u krów

Według Pribyla (6) w Czechosłowacji najczęściej występuje paciorkowcowe zapalenie gruczołu mlecznego. Podobnie rzecz się ma u nas w kraju, o czym mogą świadczyć doniesienia szeregu autorów (3, 4, 5, 7).

Wydaje się, że godnym zwrócenia większej uwagi niż dotychczas, jest również zapalenie gruczołu mlecznego u krów wywołane przez maczugowca ropnego (*Corynebacterium pyogenes*). W Polsce doniesienia o tego rodzaju zapaleniach wymion krów są stosunkowo nie liczne (2, 4, 8). Bardzo wyczerpująca publikacja Zebrackiego (8) wskazuje na celowość zajęcia się bliżej schorzeniem gruczołu mlecznego, wywołanym przez *Corynebacterium pyogenes*. Z poczynionych obserwacji wynika, że w naszych warunkach klimatycznych, schorzenie nie występuje tak masowo jak w krajach zachodnich (1), a pojawia się sporadycznie i może wystąpić również w okresie zimowym.

W 1969 r. udało się autorowi rozpoznać 4 przypadki maczugowcowego zapalenia wymienia, które przedstawia tab. 1.

Omówienie przypadków

Obserwowane przypadki stanowiły typowe tzw. letnie lub pastwiskowe zapalenia wymienia, pomimo że nie wszystkie wystąpiły w okresie letnim. We wszystkich przypadkach stwierdzono *Corynebacterium pyogenes* w czystej kulturze. Przypadek pierwszy i czwarty przebiegał pod postacią procesu ostrego z wyraźnymi objawami klinicznymi, w okresie zasuszenia gruczołu mlecznego. Przypadek czwarty, ze względu na przebieg procesu chorobowego, zasługuje na szersze omówienie. Pomimo intensywnego sterowanego leczenia dużymi dawkami antybiotyków, nie udało się wyleczyć chorej ćwiartki wymienia i doszło do abscedacji tej ćwiartki. Pęknięty ropień wyłyżeczowano, a jego jamę przepłukiwano 5% roztworem Lotagenu przez okres 3 dni. Jama po pękniętym ropniu zagoiła się po 2 tygodniach.

W dniu 23 grudnia 1969 r. nastąpiło poronienie o nieustalonej przyczynie. Po poronie-

Tab. 1. Przypadki maczugowcowego zapalenia wymienia

Opis zwierzęcia i stan fizjologiczny gruczołu mlecznego	Objawy kliniczne	Leczenie
Krowa ncb. l. 5, nr ob. 64, okres zasuszenia, za 2 tygodnie termin porodu	Brak apetytu, temp. 40,2°C. Bolesny obrzęk prawej tylnej ćw. wymienia, wydzielina chorej ćw. skłacała, koloru szaro-żółtego o bardzo nieprzyjemnej woni.	Przez 2 dni po 6 tubek „Bykocylin” oraz w in. domięśn. Oxywet w ilości 2,5 g (50 ml), trzeciego dnia podano 4 tubki „Bykocylin”. Uzyskano wyleczenie
Krowa ncb. l. 7, własność ob. L., faza ewolucji, 4 dni po porodzie	Temp. 39,4°C, obrzęk prawej przedniej ćw. wymienia z miernego stopnia bolesnością. Wydzielina chorej ćw. skłacała, koloru żółtego o gnilnym zapachu	Przez okres 2 dni podawano dowymieniowo po 1.800.000 penicyliny prok. w 60 ml wody destyl. Nie uzyskano wyleczenia
Krowa ncb. l. 14, nr ob. 071, pełna laktacja	Utrata apetytu, temp. 39,9°C, stwardnienie prawej przedniej ćw. wymienia, wydzielina zapalna koloru szaro-żółtego o gnilnej woni. Obydwie tylne ćw. wymienia zamamczone w poprzedniej laktacji	Skierowano do uboju, ze względu na stan wymienia i postępujący proces wychudzenia
Krowa ncb. l. 5, nr ob. 1032, okres zasuszenia, faza ewolucji, termin porodu za 3 tygodnie	Brak apetytu, temp. 40,9°C, silny obrzęk prawej tylnej ćw. wymienia z dużym stopniem bolesności, stwardnienie i zaczerwienienie skóry. Wydzielina szarżółtego koloru o odrażającej woni.	Pierwszego dnia dowymieniowo 1,0 streptomycyny + 2.400.000 polbicyliny w 60 ml. wody destyl. W in. domięśn. 2,0 streptomycyny + 2.760.000 penicyliny krystalicznej. Drugiego dnia dowymieniowo j. w., domięśniowo 20 ml Reverin (Hoechst). Trzeciego dnia powtórzono j.w. oraz domięśniowo 250 ml Calc. borogl. i 30 ml biotropiny. Czwartego dnia podano 4 tuby „Bykocylin” i polecono wcierać masę jodo-kamforową

niu z pozostałych 3 ćwiartek wymienia krowa dawała zdrowe mleko bez żadnych zmian fizykalnych.

Można sądzić, że drugi przypadek rozpoczął się przed porodem, przebiegając niepostrzeżenie dla właściciela, a uwidocznił się po porodzie, kiedy rozpoczęło dojenie krowy. Poczynione obserwacje oraz dane piśmiennictwa wskazują, że tego rodzaju zapalenie gruczołu mlecznego, może wystąpić niezależnie od fazy zapuszczenia krowy, tj. w fazie involucji jak i ewolucji gruczołu. Przypadek trzeci wskazuje, że również może wystąpić w okresie pełnej laktacji, bowiem krowa ta była w 5 miesiącu po porodzie. Przebieg procesu chorobowego był we wszystkich przypadkach chroniczny i przebiegał z postępującym wyniszczeniem organizmu. Pierwsze 3 przypadki dotyczyły krów zawsze dojonych ręcznie, natomiast w czwartym przypadku krowa była dojona maszynowo.

Wnioski

1. Tzw. letnie lub pastwiskowe zapalenie wymienia może wystąpić tuż po porodzie, w

okresie pełnej laktacji i zapuszczenia oraz niezależnie od pory roku.

2. Przypadki tzw. letniego zapalenia wymienia są trudne w leczeniu i wymagają prawidłowego rozpoznania i leczenia w początkach procesu chorobowego.

3. Procesy chorobowe trwające więcej niż 3 dni, praktycznie nie rokuja nadziei na pełne wyleczenie. Mimo tego wskazane wydaje się podawanie antybiotyków, celem niedopuszczenia do rozszerzenia się procesu na pozostałe ćwiartki wymienia, bądź uogólnienia się procesu.

Piśmiennictwo

1. Heldrich H. I., Renk W.: Krankheiten der Milchdrüse bei Haustieren Berlin — Hamburg 1963.
2. Kotowski K.: Medycyna Wet. 25, 117, 1969.
3. Kowalczyk S., Zabolicki K.: Życie Wet. 3, 67, 1963.
4. Lubieniecki B., Żebracki A.: Prz. hod. 38, 7, 1969.
5. Marczewski H.: Medycyna Wet. 25, 97, 1969.
6. Samborski Z.: Prz. hod. 39, 1, 1970.
7. Pribyl E.: Ginekologia Weterynaryjna, PWRiL, 1968.
8. Żebracki A.: Prz. hod. 35, 21, 36, 25, 1967.

Adres autora: lek. wet. Karol Kotowski, Odolanów, ul. Kurochowska 3, pow. Ostrów Wlkp.

JAN ZADURA, JACEK ROSZKOWSKI

O proliferacji komórek tłuszczowych w skórze i tkance podskórnej psa określonej jako mastocytoma

Zakład Anatomii Patologicznej Instytutu Weterynarii w Puławach
Kierownik: prof. dr J. ZADURA

Piśmiennictwo nasze dotyczące występowania u psów w skórze i tkance podskórnej guzów i guzów określonych przez Blooma (2) mianem mastocytoma jest bardzo skromne, gdyż ogranicza się zaledwie do opisu 2 przypadków.

Pierwszy z nich opisał Kądziołka (29). Przypadek ten dotyczył guza usuniętego operacyjnie w klinice chirurgicznej Uniwersytetu w Zurychu. Guz ten był umiejscowiony w okolicy sromu psa, samicy, boksera lat 3. Drugi przypadek opisali Kuprowski i Michalski (32). Autorzy ci przeprowadzili badanie histologiczne usuniętego operacyjnie guza podskórza, umiejscowionego po prawej stronie klatki piersiowej psa, samicy, boksera lat 3, pochodzącego z Wrocławia.

Jak wynikałoby z dotychczasowych obserwacji nad samoistnymi nowotworami skóry i tkanki podskórnej u psów, mastocytoma występuje w Polsce wyjątkowo rzadko. Przemawiałyby za tym badania Zembrzyckiej (62), która na 231 przypadków choroby nowotworowej u psów pochodzących z rejonu Warszawy nie stwierdziła w żadnym przypadku proliferacji komórek tłuszczowych. Podobnie Szaflarska-Stojko (57) badając histologicznie materiał poopera-

cyjny od 727 psów z rejonu Wrocławia, podejrzanych o chorobę nowotworową w żadnym przypadku nie wykazała nowotworowego charakteru rozrostu komórek tłuszczowych. Na marginesie tych badań warto podkreślić, że u obu cytowanych autorek najliczniejszą grupę wszystkich umiejscowień stanowiły nowotwory skóry i tkanki podskórnej. Podobne wyniki odnośnie umiejscawiania się nowotworów u psów uzyskali inni autorzy a między nimi Rahko (49), który jednakże na 164 przebadanych nowotworów psów w Helsinkach w 2 przypadkach stwierdził nowotwór skóry określony jako mast cell sarcoma.

Prawdopodobnie mastocytoma u psów w Polsce występuje częściej niż wynikałoby to z wyżej przytoczonych danych. Nowotwór ten może być mylnie rozpoznawany z powodu występowania mastocytów w różnym stopniu dojrzałości, a co za tym idzie komórek charakteryzujących się różną zawartością ziarnistości w ich cytoplazmie, barwiących się metachromatycznie. Ważną rolę w rozpoznawaniu tego nowotworu odgrywa zastosowanie odpowiedniej metody barwienia. Nadto charakter guza może być bardzo zatarty na skutek wy-